

Nr 17.

Ankom till riksdagens kansli den 4 juni 1918 kl. 2 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 17, i anledning av första kammarens beslut i fråga om skrivelse till Konungen om beredande av statsstipendier åt vissa lärjungar vid statens tekniska elementarskolor och med dem likställda enskilda tekniska läroanstalter med statsunderstöd.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 110, har herr *Sandler* med instämmanden av herrar *Rosén* och *Stärner* hemställt, att riksdagen behagade i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa erforderlig utredning för beredande av statsstipendier åt mindre bemedlade och obemedlade lärjungar vid statens tekniska elementarskolor och med dem likställda enskilda tekniska läroanstalter med statsunderstöd samt till riksdagen inkomma med det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

I avseende å motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Motionen hänvisades till första kammarens första tillfälliga utskott, som i anledning därav till första kammaren avgav följande utlåtande:

»Såsom motionären framhåller, har riksdagen under en följd av år beviljat avsevärda belopp till stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade lärjungar vid folkskoleseminarier, folkhögskolor, lantmannaskolor och lanthushållsskolor. Något anslag av statsmedel i sådant hänseende

Första kammarens första tillfälliga utskott.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 13 saml. 1 avd. 17 häft. (Nr 17.)

till de ifrågavarande tekniska läroanstalterna har däremot icke hittills utgått. Med hänsyn till dessa anstalters stora betydelse för tillgodo-seende av industriens alltjämt växande behov av yrkestekniskt utbildade arbetskrafter, ett behov, som under den ökade konkurrens mellan nationerna på industriens område, vilken är att förutse, säkerligen kommer att allt starkare göra sig gällande, synes det välbetänkt, att åtgärder från statsmakternas sida vidtagas i av motionären föreslagen riktning för att öka möjligheten för obemedlade och mindre bemedlade begåvade ynglingar att vinna för dem lämpad utbildning på det tekniska området.

Det synes böra omnämnas, hurusom under det åtskilliga av de allmänna läroverken genom enskilda donatorers mellankomst satts i tillfälle att bland sina lärjungar utdela avsevärda stipendiebelopp, de tekniska elementarskolorna däremot endast i förhållandevis ringa omfattning äga fonder för sådant ändamål. Statens tekniska elementarskolor äro till antalet fem med ett elevantal av omkring 450 och uppgå de till deras disposition stående stipendie- och understödsfonder till omkring 280,000 kronor. Dessutom finnas några få med dem jämförliga enskilda tekniska läroanstalter med statsunderstöd. Sistnämnda anstalter torde i regel ej hava fonder av ifrågavarande slag.

Huruvida även de enskilda tekniska läroanstalternas elever böra erhålla statsstipendier, kan synas tvivelaktigt. Avgörandet härutinnan torde i väsentlig grad vara beroende av, i vad mån dessa läroanstalter kunna anses fylla ett behov, som icke genom de tekniska elementarskolorna tillgodoses. Det lär således ankomma på en blivande utrednings resultat, huruvida med hänsyn därtill statsstipendier böra utgå till ifrågavarande enskilda tekniska läroanstalters lärjungar.

Utan att därmed avse att i detalj angiva riktlinjerna för en blivande utredning torde det kunna framhållas, att de tekniska läroanstalterna i fråga såväl om studietidens längd och studieförhållandena i stort sett som ifråga om studiekostnaderna visa stora likheter med folkskoleseminarierna, och liksom av seminariernas lärjungar blott en ringa procent äro boende i läroverksstaden, hava också ifrågavarande tekniska läroanstalters lärjungar i stor utsträckning sina hem å annan ort, vilket avsevärt bidrager att öka elevernas studiekostnader. Gällande bestämmelser beträffande beloppen av och grunderna för utgivandet av de för seminarierna anvisade stipendieunderstöden synas vid angivna förhållanden kunna erbjuda jämförelsepunkter och ledning vid utredningen angående de nu ifrågasatta stipendiebeloppen, varvid dock torde böra

iakttagas, att vid sådana stipendiens utdelande hänsyn i varje fall bör tagas till, förutom behovet, ådagalagd fallenhet och duglighet. Något maximum beträffande stipendiebeloppets storlek bör fördenskull enligt utskottets mening icke fastställas, men största möjliga utrymme att efter förefintliga kvalifikationer fördela den till varje skolas disposition ställda delen av stipendieanslaget givas den myndighet, i vars hand fördelningsrätten lägges.

Utskottet vill redan nu till bemötande upptaga en invändning, som måhända kan komma att göras däremot, att även elever vid tekniska läroanstalter vilka icke tillhöra staten, eventuellt skulle på omförmält sätt understödjas. Något principiellt nytt innebär detta icke. Det närmast till hands liggande exemplet härpå lämna folkhögskolorna, för vilkas elever årligen av riksdagen beviljats anslag till stipendier.

På grund av vad utskottet ovan anfört, får utskottet hemställa, att första kammaren måtte för sin del besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, om och i vad mån statsstipendier böra beredas obemedlade och mindre bemedlade lärjungar vid statens tekniska elementarskolor och med dem jämförliga enskilda tekniska läroanstalter med statsunderstöd samt till riksdagen inkomma med det förslag, vartill utredningen kan föranleda.»

Denna hemställan bifölls av första kammaren, varefter beslutet delgavs andra kammaren, som hänvisade ärendet till sitt första tillfälliga utskott. *Första kammarens beslut.*

Andra kammarens första tillfälliga utskott, som till fullo instämmer i det av första kammarens första tillfälliga utskott avgivna utlåtandet, får hemställa, *Utskottet.*

att andra kammaren måtte biträda första kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 4 juni 1918.

På utskottets vägnar:
ARTHUR ENGBERG.

Närvarande vid slutbehandlingen av detta ärende: herrar *Engberg, Welin, Gustafson, Jungnell, Larsson* i Ångebäck och *Johansson* i Olstorp.
